

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2009-2010

4 FEBRUARI 2010

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1322undecies van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde de rechter in staat te stellen de terugkeer te bevelen van het kind dat door een ouder ontvoerd is, zodra het vonnis is uitgesproken

(Ingediend door mevrouw Christine Defraigne)

TOELICHTING

Volgens Amnesty International (1) vindt er in België om de twee dagen een ontvoering plaats door een ouder. Zo worden er in ons land jaarlijks honderden kinderen van hun vader of moeder gescheiden.

Het activiteitenverslag dat de vzw Child Focus in 2008 (2) publiceerde, bevestigt die cijfers. Child Focus heeft, in 2008, 231 dossiers behandeld, met betrekking tot 333 kinderen die inderdaad door een ouder naar het buitenland zijn ontvoerd. In 2007 was de situatie vergelijkbaar (232 dossiers betreffende 331 kinderen).

Wat de nieuwe gevallen betreft, zijn er 157 dossiers (betreffende 220 kinderen) preventief geopend, omdat één van de ouders vreesde dat zijn/haar kind(eren) naar het buitenland zou(den) worden meegenomen. In 2008 konden er 115 effectieve dossiers over ontvoeringen van kinderen naar het buitenland worden afgehandeld. Dit cijfer ligt in de lijn van dat van 2007 (117 dossiers).

Hier dienen nog de internationale ontvoeringen door een ouder te worden bijgeteld die uitsluitend door de Centrale Autoriteit worden behandeld, die welke door de directie Consulaire Zaken van de FOD

(1) <http://www.amnestyinternational.be/doc/article5650.html>.

(2) [http://www.childfocus.be/uploads/documents/160-548-child%20focus%2008%20ra%20fr\[1\].pdf](http://www.childfocus.be/uploads/documents/160-548-child%20focus%2008%20ra%20fr[1].pdf).

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2009-2010

4 FÉVRIER 2010

Proposition de loi modifiant l'article 1322undecies du Code judiciaire, afin de permettre au juge d'ordonner le retour de l'enfant ayant fait l'objet d'un rapt parental dès le prononcé du jugement

(Déposée par Mme Christine Defraigne)

DÉVELOPPEMENTS

Selon Amnesty International (1), un rapt parental a lieu tous les deux jours en Belgique, si bien que des centaines d'enfants deviennent chaque année « orphelins » de père ou de mère dans notre pays.

Le rapport de l'année 2008 (2) publié par « Child Focus » relatant les activités de l'ASBL confirme ces chiffres. Child Focus a traité, en 2008, 231 dossiers impliquant 333 enfants effectivement enlevés par un parent vers l'étranger. La situation est similaire à 2007 (232 dossiers pour 331 enfants).

S'agissant des nouveaux cas, 157 dossiers (concernant 220 enfants) ont été ouverts à titre préventif, parce que l'un des parents craignait que son ou ses enfant(s) soi(en)t emmené(s) à l'étranger. En 2008, 115 dossiers effectifs d'enlèvements internationaux d'enfants ont pu être clôturés. Ce chiffre est dans la lignée de 2007 (117 dossiers).

À cela doivent encore s'ajouter les rapt parentaux internationaux exclusivement gérés par l'Autorité centrale, ceux gérés par la Direction des Affaires consulaires du SPF Affaires étrangères qui s'occupe

(1) <http://www.amnestyinternational.be/doc/article5650.html>.

(2) [http://www.childfocus.be/uploads/documents/160-548-child%20focus%2008%20ra%20fr\[1\].pdf](http://www.childfocus.be/uploads/documents/160-548-child%20focus%2008%20ra%20fr[1].pdf).

Buitenlandse Zaken worden behandeld — de dienst die zich bezighoudt met ontvoeringen door een ouder die zich bevindt in een land dat geen verdrag met België heeft ondertekend — en die welke door de politie worden behandeld. Dit laatste gebeurt meestal wanneer de benadeelde ouder — vaker dan vermoed wordt — niets blijkt af te weten van het bestaan van de Centrale Autoriteit of van de rol van de FOD Buitenlandse Zaken.

In België is er sprake van internationale ontvoering door een ouder wanneer een ouder (of een voogd) zijn/haar kind(eren) meeneemt naar een ander land dan dat waar ze gewoonlijk verblijven, zonder daarvoor de wettelijke toestemming te hebben van de andere ouder. Deze definitie is ook van toepassing op internationale dossiers waarin het bezoekrecht van de andere ouder niet in acht wordt genomen.

De bevoegde rechtbank van eerste aanleg kan, krachtens de artikelen 1322*bis* en volgende van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de bescherming van het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekrecht, de terugkeer van het kind bevelen ingevolge artikel 12 van het Verdrag van 's Gravenhage, of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad, bedoeld in artikel 1322, 3°, van hetzelfde Wetboek.

Het Verdrag van 's Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van de internationale ontvoering van kinderen bepaalt dat een kind, wanneer het ongeoorloofd is overgebracht naar een ander land, onmiddellijk dient terug te keren naar het land waar het zijn gewone verblijfplaats had en dit nog vooraleer er belangrijke beslissingen worden genomen betreffende de uiteindelijke verblijfplaats en het ouderlijk gezag.

De communautaire Verordening die «Brussel II *bis*» wordt genoemd en die de toepassingsvoorwaarden bevat van het Verdrag, bepaalt dat het rechtscollege uitspraak moet doen binnen zes weken na de aanhangigmaking van de zaak, tenzij dit door uitzonderlijke omstandigheden niet mogelijk is.

In de praktijk zien we echter een heel andere realiteit. De procedure van een terugkeer kan maanden, zelfs jaren duren, ondanks het feit dat het Verdrag bepaalt dat de rechter binnen zes weken uitspraak moet doen.

Zelfs als de rechter beslist om de terugkeer van het kind te bevelen naar de andere ouder, staat er hiervoor in het Gerechtelijk Wetboek geen termijn vermeld. Er wordt alleen gesteld dat de rechter de nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing moet bepalen, rekening houdend met het belang van het kind, en dat hij, indien hij zulks nodig acht, de personen aanwijst die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan.

des enlèvements parentaux internationaux lorsque le parent raptueur se trouve dans un pays avec lequel la Belgique n'est pas liée par une convention et, enfin, ceux gérés par la police lorsque, et cela arrive souvent, le parent victime ignore jusqu'à l'existence de l'Autorité centrale ou du rôle du SPF Affaires étrangères.

En Belgique, il est question d'enlèvement parental international quand un parent (ou un tuteur) emmène son (ses) enfant(s) dans un pays autre que celui où il(s) réside(nt) habituellement, sans avoir reçu l'autorisation légale de l'autre parent. Cette définition s'applique aussi aux dossiers internationaux dans le cadre desquels le droit de visite de l'autre parent n'est pas respecté.

Le tribunal de première instance compétent, en vertu des articles 1322*bis* et suivants du Code judiciaire, en matière de protection des droits de garde et de visite transfrontières, peut ordonner le retour de l'enfant en application de l'article 12 de la Convention de La Haye ou de l'article 11, 8, du Règlement du Conseil visés à l'article 1322*bis*, 3° du même code.

La Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants stipule qu'un enfant, quand il est emmené illicitement vers un autre pays, doit immédiatement être ramené à son lieu de résidence habituel et ce, avant que toutes décisions importantes puissent être prises concernant son lieu de résidence définitif et l'autorité parentale.

Le Règlement communautaire dit «Bruxelles 2 *bis*» qui prévoit les modalités d'application de la Convention précise que la juridiction doit rendre sa décision, sauf si cela s'avère impossible en raison de circonstances exceptionnelles, six semaines au plus tard après sa saisine.

La pratique nous montre cependant une toute autre réalité. La procédure d'un retour peut durer des mois, voire des années, malgré le fait que la Convention énonce que le juge doit prendre une décision endéans un délai de six semaines.

Et quand bien même le juge déciderait d'ordonner le retour de l'enfant auprès de son autre parent, le Code judiciaire n'impose pas de délai pour le ramener. Il est seulement prévu que le juge doit fixer les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant et désigner, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci.

De Belgische rechters geven de «ontvoerende» ouder gewoonlijk een week of zelfs een maand om het kind terug te brengen. In het beste geval bedraagt de termijn 24 uur, vanaf de uitspraak.

Dergelijke termijnen zijn meestal te lang, aangezien zij de «ontvoerende ouder» in staat stellen opnieuw te verdwijnen met het kind.

Bovendien zijn de ontvoerde kinderen meestal vervreemd van de andere ouder. De «ontvoerende ouder» manipuleert het kind mentaal, zodat het «goede redenen» zou hebben om het contact met de andere ouder te verbreken. Kinderen die deze vorm van psychologische mishandeling hebben ondergaan, kunnen een ware fobie voor de andere ouder ontwikkelen, waarbij zij die ouder als een bedreiging ervaren. Opnieuw banden smeden wordt dan erg moeilijk, vooral indien het kind op het moment van de ontvoering nog zeer jong was en zelfs de taal van de achtergelaten ouder is vergeten.

Het is dus uiterst belangrijk een dergelijke situatie te voorkomen, door ervoor te zorgen dat de toestand niet te lang kan voortduren.

Bovendien komt hier, voor de ouder die het slachtoffer is van de ontvoering en zijn familie, naast de ongerustheid om de verdwijning van het kind nog de angst bij dat het kind misschien nooit meer terugkeert, als de veroordeelde ouder het vonnis van de rechter niet naleeft. Het vastleggen van een maximumtermijn voor de terugkeer van het kind kan die angst van de andere ouder misschien wat verminderen.

Om al die redenen wil dit wetsvoorstel artikel 1322*undecies* van het Gerechtelijk Wetboek vervangen, zodat de voorzitter van de rechtbank in staat wordt gesteld de terugkeer van het kind te bevelen zodra het vonnis is uitgesproken, indien de veroordeelde ouder op de zitting aanwezig is. Indien dat niet zo is, zal hij de nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing moeten bepalen, rekening houdend met het belang van het kind, en, indien hij zulks nodig acht, de personen moeten aanwijzen die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan. In dat geval moet de beslissing binnen een termijn van maximum 24 uur na de betekening van het vonnis worden uitgevoerd.

*
* *

En général, le juge belge accorde au parent «raptéur» un délai d'une semaine, voire d'un mois pour ramener l'enfant. Dans le meilleur des cas, le délai est de 24 heures à compter du prononcé du jugement.

Ces délais sont généralement trop longs, car ils permettent au parent «raptéur» de disparaître à nouveau dans la nature en compagnie de l'enfant.

En outre, la plupart du temps, les enfants enlevés sont victimes du phénomène d'aliénation parentale. Le parent ravisseur manipule mentalement l'enfant afin qu'il acquière de «bonnes» raisons pour couper les ponts avec son autre parent. Les enfants qui ont subi cette maltraitance psychologique peuvent parfois développer une véritable phobie à l'égard du parent délaissé, percevant ce dernier comme une menace. Renouer les liens devient, dès lors, particulièrement difficile, surtout si l'enfant enlevé était très petit au moment du rapt et qu'il a oublié jusqu'à la langue du pays du parent délaissé.

Il est donc primordial d'éviter un tel cas de figure en empêchant que la situation se perpétue pendant un délai trop important.

Enfin, chez le parent victime du rapt et sa famille, au sentiment de détresse provoqué par la disparition de l'enfant, vient s'ajouter l'angoisse d'un éventuel non-retour de l'enfant en cas de non-respect du jugement par le parent condamné. La fixation d'un délai maximal pour le retour de l'enfant pourrait contribuer à apaiser, en partie, l'anxiété de la victime.

Pour ces différentes raisons, la présente proposition de loi préconise de remplacer l'article 1322*undecies* du Code judiciaire afin de donner au président du tribunal la faculté d'ordonner le retour de l'enfant dès le prononcé du jugement si le parent condamné est présent à l'audience. À défaut, il devra fixer les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant et désigner, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci. En pareil cas, la décision devra être exécutée dans un délai maximal de 24 heures à partir de la signification du jugement.

Christine DEFRAIGNE.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1322*undecies* van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 10 mei 2007, wordt vervangen als volgt:

«Art. 1322*undecies*. — Op grond van artikel 12 van het Verdrag van 's Gravenhage of van artikel 11, 8, van de verordening van de Raad als bedoeld in artikel 1322*bis*, 3°, kan de voorzitter van de rechtbank de terugkeer van het kind bevelen zodra het vonnis is uitgesproken, indien de veroordeelde ouder bij de zitting aanwezig is. Is dat niet zo, dan bepaalt de voorzitter de nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing, rekening houdend met het belang van het kind, en wijst hij, indien hij zulks nodig acht, de personen aan die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan. In dat geval moet de beslissing binnen een termijn van maximum 24 uur na de betekening van het vonnis worden uitgevoerd.»

10 december 2009.

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1322*undecies* du Code judiciaire, inséré par la loi du 10 mai 2007, est remplacé par ce qui suit :

«Art. 1322*undecies*. — En application de l'article 12 de la Convention de La Haye ou de l'article 11, 8, du règlement du Conseil visés à l'article 1322*bis*, 3°, le président du tribunal peut ordonner le retour de l'enfant dès le prononcé du jugement si le parent condamné est présent à l'audience. À défaut, il fixe les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant et désigne, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci. En pareil cas, la décision doit être exécutée dans un délai maximal de 24 heures à partir de la signification du jugement.»

10 décembre 2009.

Christine DEFRAIGNE.